

HÄR JOBBAR JAG – VAR JOBBAR DU?

En broschyr om distansarbete

OM DU TRIVS NÄR DU ARBETAR
ÄR DU EFFEKTIVARE; MERA PRODUKTIV,
MERA KREATIV.

ORGANISATIONEN VINNER PÅ
ATT MEDARBETARNA TRIVS
OCH ÄR PRODUKTIVA.

DAGENS TEKNIK GÖR DET MÖJLIGT:
ARBETA DÄR DU TRIVS, NÄR DU TRIVS.

Denna broschyr har publicerats av projektet KOMMUNSAMARBETE KRING STIMULERING AV DISTANSARBETE. Projektet arbetar för flexibla arbetsmodeller och förbättrar möjligheterna att arbeta och bo i Ålands skärgård.

Vår målsättning är att stöda skapandet av flexibla arbetssätt, att ge flera personer möjlighet att jobba där de verkligen trivs. Vi trivs med att bo och ha skärgården som bas – fast vi är ju inte alltid där.

Att jobba flexibelt anses lämpa sig bäst för arbetsuppgifter där den anställda själv kan besluta över hur han når de överenskomna målen, där resultaten är viktigare än sättet hur målen nås, där detaljstyrning inte anses behövas.

Borde inte alla jobb vara sådana?

Nya sätt att organisera arbetet är bra för företaget, de anställda och miljön

Att man jobbar i utrymmen utanför det egna kontoret är ju ingenting nytt. Resande säljare har gjort det i alla tider. Föräldrar har varit tvungna att jobba hemma då de inte fått barnvakt för sjuka barn. Men först de senaste åren har den nya tekniken gjort det möjligt för allt fler att jobba effektivt utan att sitta på kontoret från morgon till kväll, varje dag.

De flesta av oss jobbar idag helt eller delvis via datorer. Din bärbara telefon gör att du kan vara anträffbar då du vill – eller då så krävs. Med en bärbar dator och tillgång till ett snabbt datanät kan du jobba effektivt nästan var som helst. IT-telefoni kan i stort sett eliminera telefonkostnaderna, med ny teknik kan varje arbetsplats kostnadseffektivt anslutas till en videokonferens.

Kan vi jobba helt oberoende av tid och plats? Nej, inte helt, begreppet deadline kommer ju alltid att finnas. Och de flesta av oss måste åtminstone vara anträffbara via telefon vissa tider. Ett fungerande arbetsteam måste ibland träffas både för formella möten och informellt åsiktsbyte. Men möjligheterna att jobba flexibelt blir allt bättre.

Distansarbete har ofta varit synonymt med arbete hemifrån måndag till fredag och detta passar vissa människor och vissa arbetsuppgifter.

Men många vill kanske flexa också vad gäller platsen – jobba på kontoret, jobba hemma, jobba i parken eller på kaféet eller i sin fritidsbostad. Eller förlänga sin semester på Teneriffa med en arbetsvecka för att i ostörd, inspirerande miljö planera den kommande periodens arbete.

Begrepp som inte alltid hålls isär

DISTANSARBETE betyder att man helt eller delvis arbetar i ett utrymme utanför företaget. Vanligt är att man jobbar hemifrån, men man kan också tänka sig t.ex. en IT-stuga där flera distansarbetare jobbar för olika arbetsgivare. Att jobba 100 procent på distans är ovanligt då det är viktigt för distansarbetaren att hålla kontakt med sin organisation och sitt team.

FLEXARBETE har fått en betydelse som ligger nära distansarbete men med en nyans av mindre regelbundenhet – man arbetar delvis hemifrån, delvis under resor, delvis på kontoret.

HÄRARBETE är ett koncept som har lanserats av den svenska kreativitetsspecialisten Teo Härén och han definierar det som ”att arbeta på den bästa möjliga platsen, oberoende om det är på kontoret, hemma eller någon annanstans”. Han betonar möjligheterna att få nya intryck genom att fysiskt förflytta sin arbetsplats.

Varför inte jobba där man trivs bäst? Inom projektet tror vi att alla vinner på mera flexibla arbets sätt.

Anställda har möjlighet att leva och bo där de trivs bäst. En bättre livskvalitet ger bättre arbetsresultat och mera kreativitet.

Genom att erbjuda olika sätt att arbeta breddar företagen basen för sin rekrytering. Trivsamt boendemiljö och möjlighet att själv organisera arbetet stöder långvariga arbetsförhållanden. Företag som satsar på sina anställdas trivsel blir attraktiva arbetsgivare.

En systematisk satsning på flexibla arbets sätt kan ge möjlighet att spara kostnader för kontor. Ett IT-företag i Helsingfors sparade 30 procent av sina fastighetskostnader genom att organisera om arbetet och anpassa kontorsutrymmena till det nya sättet att jobba.

Distansarbete innebär färre arbetsresor. Utöver inbesparad tid blir följden även mindre miljöbelastning.

ENTREPRENÖRSKAP. Diskussioner om distansarbete kan ibland leda till att den anställda övergår till att vara företagare och säljer tjänster till sin tidigare arbetsgivare, kanske också till andra kunder.

OUTSOURCING innebär att företaget lägger ut sådana funktioner som inte tillhör kärnverksamheten. Stat och kommun har också i allt större utsträckning visat sig benägna att ”outsourca” delar av sin verksamhet. En tydlig trend är att företagen nu även lägger ut taktiska funktioner på outsourcing, till exempel inom områdena för ekonomi och personal.

UTLOKALISERING. Med utlokalisering avses att t.ex. en statlig myndighet – kanske av regionalpolitiska skäl – flyttar en existerande verksamhet till en annan ort. I Finland flyttade polisen sin IT-avdelning från Helsingfors till Rovaniemi, i Sverige flyttade Stockholmspolisen ut vissa enheter till Stockholms skärgård.

Även ett bra sätt att jobba måste planeras

Kritiken mot flexibla arbetssätt har ofta riktat in sig på svårigheten att styra och leda arbetet då den anställda inte jobbar fysiskt i företagets lokaler.

Då utgår man, medvetet eller omedvetet, från att närvaro på arbetsplatsen är synonymt med arbete – och att frånvaro från arbetsplatsen betyder att man inte arbetar.

Vi vet alla att det inte är så, eller hur?

Men ändå kräver införandet av mera flexibla arbetssätt vissa ändringar i sättet att leda organisationen. Man måste ta ställning till ramarna – vem får arbeta flexibelt, hur mycket, hur ordnar man den närvaro och informella kommunikation som är nödvändig för att teamet skall fungera, hur definieras lönen och arbetstiderna för de anställda?

Utan detta ramverk kan det uppstå konflikter mellan flexibelt och å andra sidan traditionellt arbetande anställda.

Nu talar vi ändå inte om något nytt och oprövat: modeller för att leda en organisation med olika typer av arbetssätt har skapats, hjulet behöver inte uppfinnas på nytt.

Cirka 30 procent av alla anställda idag jobbar huvudsakligen datorbaserat, 65 procent gör det delvis.

I Finland anser nästan 16 procent av de anställda att de distansjobbar, i Sverige är siffran 14 procent. Av dem som distansarbetar har största delen inga speciella skriftliga avtal om detta med sin arbetsgivare.

I Finland har arbetsgivarna och de anställda inom finansbranschen uppgjort gemensamma avtalsmodeller för anställda som övergår till att jobba flexibelt. Motsvarande har gjorts av förbunden inom informationsteknikområdet.

På europeisk nivå har arbetsmarknadsparterna ETUC, UNICE och CEEP tagit fram ramar för distansarbete.

Och vårt projekt har tagit fram en checklista som täcker sådana frågor som behöver beaktas.

Huvudprincipen är att inte ändra sådant som inte behöver ändras: den som får månadslön får det även i framtiden, tillgänglighet på vissa tider kan fortfarande gälla, regler för semester, sjukledigt etc. ändras inte.

Men ett avtal kan göra att alla anställda upplever det som normalt att jobba flexibelt, de som gör det får inte dåligt samvete och kan fortsätta att skilja på arbetstid och fritid – ett vanligt problem vid oplanerad övergång till flexarbete.

Och behovet att överenskomma om realistiska mål gäller ju oförändrat...

Att bo och arbeta i skärgården, ha sina kunder, sin arbetsgivare i Mariehamn, Stockholm, Åbo eller Helsingfors är ingen utopi – många jobbar redan på detta sätt.

CHRISTIAN PLEIJEL

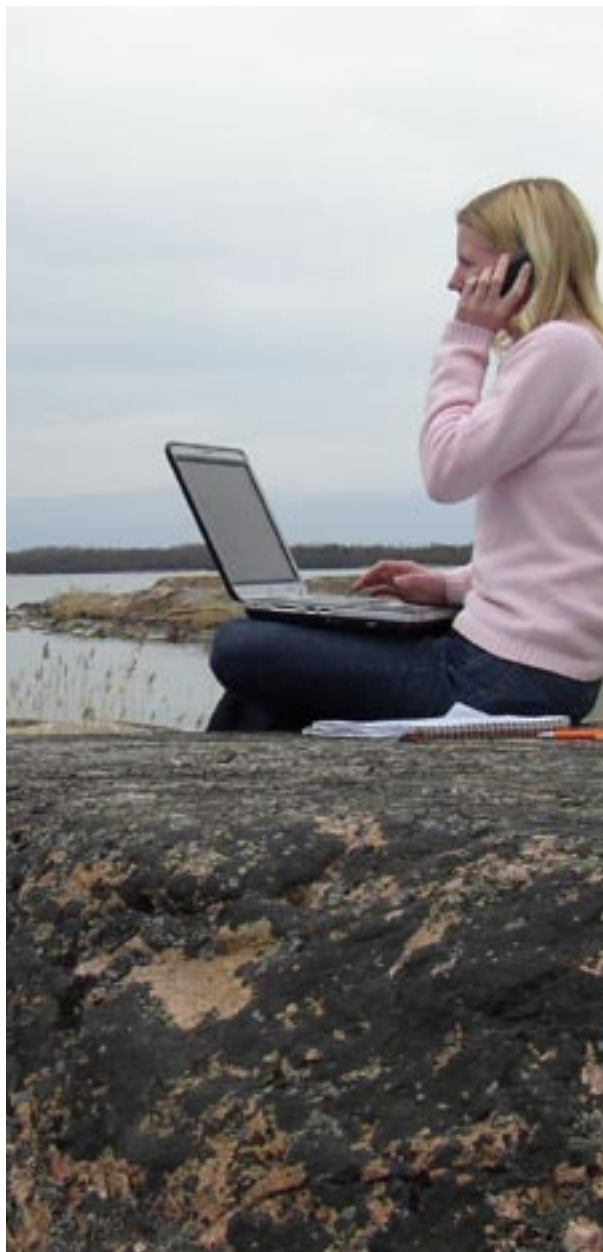

Christian Pleijel är 55 år gammal, fil. kand. samt major i svenska armén. Han är nu konsult i egen firma med många svenska storföretag som uppdragsgivare. Inom Interreg-programmet Skärgården är han projektledare för "Skärgårdsmuseer".

Christian bor med sin hustru på Kökar, där han sköter 75 procent av sitt arbete. Kunderna träffar han cirka en gång per månad, med sina kolleger jobbar han i nätverk.

– Kärleken till min hustru, till skärgården och till ett fritt liv gjorde att jag beslöt mig för min nya livsstil. Avståndet till mina kunders hektiska vardag förstärker värdet av att jag kan tänka och reflektera.

Om 5–10 år räknar Christian med att fortfarande bo på Kökar därifrån han arbetar som styrelseledamot i några åländska/internationella företag.

Distansarbetsplatsen

Även om det kan vara kul att sitta på bryggan och distansarbeta med den bärbara datorn i famnen, trådlöst kopplad till nätet, är det skäl att skapa en fungerande arbetsplats där du ofta jobbar.

Nedan följer några kommentarer om trivsel, effektivitet och möjligheter.

- ▶ **ERGONOMI** är lika viktig hemma som i din arbetsgivares utrymmen. Du behöver en bekväm, justerbar stol, ett bord planerat för datorarbete, lämplig belysning.
- ▶ Även om den mesta informationen finns i datorn kan du behöva ett **SÄKERT UTRYMME** för dokument, backup av datafiler. Är du anställd av ett företag har IT-avdelningen synpunkter på detta. Vissa operatörer säljer backup-tjänster.
- ▶ Det går naturligtvis att jobba via modem. Effektivt arbete förutsätter ändå **BREDBAND**, modembaserade förbindelser möjliggör t.ex. inte IP-telefoni eller videokonferens och blir dessutom dyra.
- ▶ För vanligt kontorsarbete räcker i allmänhet den förmånligaste förbindelse som din operatör erbjuder. Har du speciella krav på överföring av bilder och vill du medverka i videokonferenser rekommenderas en **ÖVERFÖRINGSHASTIGHET** på 1 Mb/s.
- ▶ **IP-TELEFON** ger dig en rad möjligheter som t.ex. att flytta anknytningar från företagsväxlar till ditt hem eller varför inte flytta ett svenskt telefonnummer med hjälp av Internet så att du kan svara på Åland. IP-telefoni sparar även pengar för internationella samtal.
- ▶ För IP-telefoni räcker en överföringshastighet på 100 Kb/s till. Viktigare än hastigheten är **KVALITETEN**, framkomligheten eller qos (quality of service). Om kvaliteten på dina IP-samtal är otillräcklig kan din dator köra ett program som kopplar om samtalen till den fasta linje du ännu har.

SONJA BÄCKSBACKA

Sonja Bäcksbacka har bott på Torsholma i Brändö i 18 år, hon flyttade i tiden hit med sin man, lockad av ett intressant arbetstillfälle.

Sedan två år tillbaka jobbar hon för Brändö företagstjänst som levererar bokförings- och andra tjänster åt bl.a. landskapsregeringen i Mariehamn.

Reseräkningarna för landskapsregeringens tjänstemän kontrolleras och bokförs av

Sonja som kan koppla upp sig mot datasystemet i Mariehamn. Tills vidare ingår en viss pappershantering i systemet: reseräkningarna levereras till Torsholma och efter behandlingen arkiveras de i Mariehamn. I framtiden blir säkert olika papperslösa system aktuella.

För Sonjas arbete är välfungerande dataförbindelser en förutsättning. Samma gäller de flesta nya jobb i skärgården.

STATSRÅDETS KANSLI I HELSINGFORS – AGNETA ÅFELDT

Statsrådets kansli i Helsingfors ansvarar för övervakningen av genomförandet av regeringsprogrammet och bistår statsministern vid ledningen av statsrådet.

I januari 2002 tillsatte kansliet en arbetsgrupp för att utveckla distansarbete. Kansliets mål var att upprätthålla arbetsförmågan på organisationsnivå och att öka flexibiliteten. På det individuella planet var målet att upprätthålla motivationen samt att öka flexibiliteten i arbetstiden. Dessutom ville man klargöra hur de elektroniska förbindelserna fungerade i praktiken oberoende av ort.

Utgångspunkten var att den distansarbetande skulle sköta alla de uppgifter, inklusive telefonsamtal, som hänför sig till tjänsten, den enda skillnaden fick vara att den fysiska arbetsplatsen är en annan än tjänsterummet. Distansarbetaren skulle ändå arbeta minst två dagar i veckan i sitt tjänsterum. För uppföljning och rapportering av distansarbetet skapades elektroniska blanketter. Dessa har dock slopats

som obehövligen, arbetsresultatet kan ändå lätt följas upp.

En av de anställda som började jobba på distans är translatoren Agneta Åfeldt som bor på ön Hästholmen i Kymmenedalen.

Agneta trivs med att jobba på distans. Under en normal vecka arbetar hon 2–3 dagar på kontoret i Helsingfors där hon, i likhet med övriga distansarbetare, har sitt eget tjänsterum.

Positivt med distansarbetet är de bortfallna arbetsresorna och möjligheten att jobba ostört hemma. Agneta vill gärna kunna skilja på arbete och fritid, därför jobbar hon i allmänhet under normala kontorstider. Då är det också lättare att anpassa sig till att jobba på den ordinarie arbetsplatsen.

Arbetsgivaren står i Agnetas fall för datautrustningen och -kommunikationen. De ordböcker och andra hjälpmedel som hon nu behöver hemma är hon tvungen att skaffa själv. Agneta är nöjd med sitt sätt

att arbeta och räknar med att fortsätta distansarbeta.

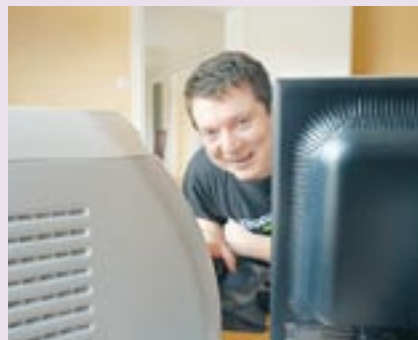
Statsrådets kanslis projekt kan i det stora hela anses ha lyckats. På detta inverkade kanske mest arbetstagarnas motivation att pröva på och klara den nya situationen. Försöksdeltagarnas chefers positiva inställning bör inte heller underskattas. Även fackförbundet har förhållit sig positivt till detta sätt att arbeta.

TONI BRANDT

Toni Brandt är 33 år gammal och utbildad till grafiker. Han är också självlärd programmerare och nu egenföretagare inom IT. Han har nyligen flyttat till Vårdö kommun.

– Sedan jag blev egenföretagare i maj 2005 har jag distansarbetat på heltid. Storstadens dåliga framkomlighet och armbågsmentalt mot svarar inte min syn på livskvalitet. Mina tidigaste barndomsminnen är från ett lantligt hus i skärgården, det är här jag känner mig hemma.

– Nu får jag arbeta ostört, har nära till jobbet och bestämmer över mina egna arbetstider och min arbetsmiljö.

En nackdel kan vara att e-post och telefon lämnar en kommunikationsklyfta, man missar alla informella samtal och det blir svårare att avgöra hurdan stämning som råder hos en viss kund just nu.

– För att skärgårdskommunerna skall få fler inflyttare behövs det fler inflyttare, det behövs en kritisk massa av kompetenta arbetsgivare, kunder, anställda och samarbetspartners men också folk som man kan ha ett meningsfullt umgänge med på fritiden.

AB ALANDIA ENGINEERING OY

Ab Alandia Engineering Oy är ett internationellt företag med cirka 50 anställda. Företaget finns i fyra olika länder; Finland, USA, Singapore och Estland.

Alandia Engineerings kunder ställer stora krav på säkra leveranser vilket i sin tur ställer stora krav på de anställda – de bör vara flexibla och anpassa sig. Detta försvåras av att bolaget verkar i olika länder i olika tidszoner.

För att underlätta arbetet ges de anställda möjlighet att arbeta hemifrån. Bolaget bekostar Internetuppkoppling för de anställda som behöver det och de har möjlighet att arbeta direkt mot bolagets server som finns på kontoret.

Genom att arbeta hemma kan de anställda vara anträffbara trots att de inte kommer till kontoret. De kan svara på e-post och ringa med IP-telefoni. Detta underlättar arbete

speciellt mot dotterbolagen i t.ex. USA och Singapore där tidsskillnaderna är stora. Då är det nödvändigt att vara anträffbar även efter kontorstid. Många reser också väldigt mycket och tar gärna någon timme extra ledigt som kompensation för detta. Då är det bra att kunna vara anträffbar hemifrån.

ALANDIA
ENGINEERING

Arbeta och bo i skärgården!

Förutsättningarna att arbeta och bo i skärgården har egentligen aldrig varit bättre än nu.

- ▀ Förbindelsetrafiken är livlig året om, ännu bättre lösningar diskuteras.
- ▀ Snabba dataförbindelser finns till många kommuner, beslut om nya optiska kablar förväntas i en snar framtid.
- ▀ Infrastrukturen – hälso- och sjukvård, dagis och skolor, butiker finns, inställningen till inflyttare är positiv.
- ▀ I många kommuner planerar man nu tomter för nya året-runtboende invånare. Arbetsutrymmen finns att hyra, vilja att bygga nya sådana finns.
- ▀ Förändringarna i arbetslivet i kombination med ny teknik gör att allt flera kan distansarbeta och bo i sin favoritmiljö
- ▀ Vill du etablera dig som företagare kan du få både råd och etableringsstöd.

Finns det en bättre miljö att bo och arbeta i än den åländska skärgården?

- ▀ Kommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö utgör den åländska skärgården, ett av de vackraste skärgårdsområden i världen. Här bor 2 400 personer året runt.
- ▀ Du kan bosätta dig, äga bostad och driva företag på hela Åland även om du inte har hembygdsvärd. Markförvärv kräver att du har hembygdsvärd, den kan du anhålla om då du har bott här oavbrutet i fem år.
- ▀ De åländska skärgårdskommunerna välkomnar inflyttare. Närheten och de korta beslutsvägarna betyder att du får snabba besked och din röst blir hörd.
- ▀ Förbindelsefartyg sköter om trafiken till fasta Åland och till Finland. Bredbandsuppkoppling är möjlig i alla kommuner.

Kontaktuppgifter till kommuner och övriga organisationer hittar du på baksidan av denna broschyr.

JAN-ÅKE TÖRNROOS

Professor Jan-Åke Törnroos vid Åbo Akademi är brändöbo sedan hösten 2005. Han har behov av att träffa sina kolleger och studerande i Åbo varje vecka och posten som dekanus för fakulteten innebär hantering av personalfrågor, deltagande i olika möten m.m.

Men för att kunna skriva och forska behöver han stillhet och distans till staden. Och då är det Lappo i Brändö kommun som gäller. Även rättande av tentamina, läsande och kommentering av magister- och doktorsavhandlingar kan skötas på distans. Och Åbo Akademi har blanketter för olika ändamål på nätet så även vissa

administrativa uppgifter kan klaras av utan besök i Åbo.

Törnroos konstaterar att nätet ger möjlighet till samarbete över hela jorden och nämner som exempel ett konferenspapper som han nyligen skrev tillsammans med sin kollega i Adelaide, Australien.

Tillgång till bredband ser Törnroos som ett villkor för att kunna utveckla distansarbetet i skärgården. Attraktiva boendemöjligheter är viktiga för att kommunerna skall kunna locka inflyttare och han upplever det som viktigt att skärgården marknadsför de fördelar den kan erbjuda.

Nyttiga kontakter

Skärgårdskommunerna

Brändö

22940 Åva
www.brandoaland.fi

Föglö

22710 Föglö
www.foglo.aland.fi

Kumlinge

22820 Kumlinge
www.kumlinge.aland.fi

Kökar

22730 Kökar
www.kokar.aland.fi

Sottunga

22720 Sottunga
www.sottunga.aland.fi

Vårdö

22550 Vårdö
www.vardo.aland.fi

Arbeta och bo på Åland

22100 Mariehamn
www.komhem.nu

Projektet Företagsam skärgård

22820 Kumlinge
www.foretagsam-skargard.net

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS)

22100 Mariehamn
www.arbete.aland.fi

Ålands landskapsregering

22100 Mariehamn
www.ls.aland.fi

Ålands Handelskammare

22100 Mariehamn
www.hk.aland.fi

Ålands Företagareförening

22100 Mariehamn
www.aff.aland.fi

Distansarbetsprojektet

Patrick Andersson

pata_andersson@hotmail.com
Tel. 040 540 4862

Carola Eklund

carola eklund@aland.net
Tel. 0400 721 239